

Skærtorsdag 2025

Salmer: 455, 202, 178, 395, 456

Du, som gik foran os helt ned i angstens dyb, hjælp os at finde dig, Herre, i mørket. Amen.

2 Mos 12, 1-11; 1 Kor 10, 15-17; Matt 26, 17-30

Det blev for nylig fra højeste politiske niveau dekretet, at folkekirken skal fylde mere, fordi der i Danmark ikke alene skal oprustes militært, men også åndeligt. Det kan man jo kun hilse velkomment, om end en og anden bagstræber kunne få den tanke, at det nok ikke stikker så dybt. For har de virkelig lyst til at høre, hvad Kristus siger til dem, derinde på de bonede gulve? Bagstræberen er mig, for da jeg sidste uge hørte en repræsentant fra det største af regeringspartierne udtale sig om sagen, handlede det om, at folkekirken kan skabe trygge fællesskaber i en utryk tid; kirkebygningen er mange steder det eneste, der er tilbage i landsbyer, hvor både

skole og købmand er lukket, og derfor er det så godt, at kirkebygningen bliver brugt til forskelligt, hvor Gud og Jesus ikke nødvendigvis »er i spil«, som de jo er ved søndagens gudstjeneste. Så der er intet nyt under solen; fællesskabet er Danmarks guddom, og Gud og Jesus skal helst ikke drages alt for meget ind i det. Det er den form for åndelig oprustning, vi kan svinge os op til. Den har imidlertid intet med kristendom at gøre, og den får alvorligt tænkende sjæle til at vende kirken ryggen for at finde nye græsgange, hvilket ikke nødvendigvis er sundt. For der er jo fællesskab i kirken, men i aften ser vi, hvad fællesskabet bliver til, hvis Gud og Jesus **ikke** er i spil. Så er det nemlig intet andet end en forsamling af bange, feje, fornægtende og forræderiske mennesker, sådan som vi mennesker nu er, og så bliver man så let modtagelig for sine egne, dårlige indskydelser og ender i mørket.

Det kan være angstprovokerende at se sit eget mørke i øjnene, men det er vi hver især nødt til, for ellers når vi

ikke frem til lyset. Derfor er aftenens beretning om det sidste måltid særdeles opbyggelig, selv om det ikke er et skønmaleri. Jesus ved, hvad det er for en forsamling, han sidder iblandt, og alligevel deler han ud af sig selv i dette afgørende, kærlighedens måltid, vi netop har hørt om. Og han gør det med forræderiet som bagtæppe, som – tror jeg – vi har hørt om så mange gange, om ikke andet i indstiftelsesordene, at vi ikke tænker over dem mere. Imidlertid er forræderi eller fornægtelse i forskellige grader daglig kost, ikke mindst i politik, og der er grund til at dvæle ved, hvor hæsligt og satanisk, det er, og hvorfor man skal sky det. Når Judas er blevet en arketype, er der en grund til det, og Jesus siger det selv: »*Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.*« Det skal vi nu se på ved at gå til litteraturen, til John le Carrés roman, *Dame, Konge, Es, Spion*, hvis tema, forræderiet af kærligheden, er den røde tråd i det meste af forfatterskabet. Under den kolde krig var det særligt blandt venstreorienterede studenter på universiteterne, at den daværende Sovjetunion hentede

sine spioner, og i England har der været nogle iøjnefaldende sager gennem tiden. Men John le Carré lader i sin roman forræderiet komme fra konservativ, national kant. Handlingen foregår i MI6, hvor man har fået mistanke om, at der en spion på spil, og agenten over alle agenter, George Smiley, får til opgave at finde ud af, hvem det er. Da det endelig afsløres, at det er en mand ved navn Bill Haydon, bliver det et årelangt traume for afdelingen.

For Bill Haydon er en højt estimeret løjtnant i MI6; en flot og fædrelandskærlig aristokrat, som man umiddelbart kan lide, fordi han har noget grundlæggende tiltalende og tillidsvækkende over sig. Både mænd og kvinder falder for ham, og han deler flittigt ud af sig selv. Fordi Haydon har høje idealer for sin fædrelandskærlighed og de værdier eller dyder, som for ham er sande engelske, nærer han en dyb skepsis overfor den amerikanske livsstil og kapitalisme. En skepsis, som fører til et afgrundsdybt had, da han

erkender, at England har mistet sin stormagtsstatus og nu er et halehæng til USA. Han begynder derfor at se derhen, hvor idealerne tilsyneladende blomstrer; mod øst. Her holder Karla, mesterspionen og Smileys ærkefjende, til. Karla er benhård ideolog, selv om systemet har anbragt ham flere år i sibirisk fangelejr. Karla elsker stadig den kommunistiske idé, og han elsker Rusland. Denne ubestikkelighed er særdeles tiltrækkende for Bill Haydon, som begynder at samarbejde med Karla, først lidt tøvende, men til slut overgiver han sig helt og fuldt, idet han bliver ved med at bilde sig selv ind, at det er i Englands interesse at stække USA.

Haydons kritik af USA er ikke urimelig. Smiley selv nærer heller ingen illusioner om Vestens moralske overlegenhed, for den findes ikke, men hvor Smiley forholder sig til de mennesker, han har ansvar for, nemlig sine agenter i både øst og vest, ser Haydon mennesker fra sin ideologiske tinde. Og set i fugleperspektiv er alle små og ubetydelige. Haydon

begår således utroskab med Smileys kone i Smileys hjem. Derfra får han også oplysninger. Konen er kendt for at være let at forføre, så for Haydon er det bare om at stille sig op i køen uden tanke for, at Smiley elsker sin hustru, som kun den kan elske, der mener at have fået skænket kærligheden ufortjent. Haydons bedste ven, Jim Prideaux, som han i øvrigt selv har oplært, må ofres, da Haydon skal redde sit eget skind. Og her nærmer vi os forræderiets fortvivlende og grove karakter; Haydon ser slet ikke, at man ikke kan bruge mennesker til sit eget formål, sine indskydelser, og han ser ikke, at hans egne »ædle« intentioner forsvinder i kampen for at redde sig selv, så der til sidst kun er forræderiet tilbage.

I en operation, som Haydon har planlagt sammen med Karla for at narre chefen for MI6, som er på sporet af Haydon, bliver Prideaux således skudt og taget til fange. Under pinefuldt forhør angiver han alt, hvad han ved, heriblandt flere agenter, som efterfølgende bliver henrettet. Haydon får ganske vist reddet Prideaux hjem

til England, men først efter torturen, hvor Prideaux' tilståelser redder Haydon fra selv at blive afsløret. Da Prideaux konfronterer Haydon med det, svarer han bare, at han jo fik ham ud af suppedasen, og at han i øvrigt er ked af, at han blev skudt. Men det var ikke skuddet, som var problemet. Prideaux elsker England ubetinget, og tilståelsen under tortur og bevidstheden om, at han angav sine kolleger med deres død til følge, plager ham, for dermed har han svigtet både dem og sit elskede England. Han kan ikke leve med, at hans bedste og kæreste ven for at redde sig selv har tvunget ham ud i en situation, hvor han selv blev forræder. Nationer og folk lever af en sådan kærlighed hos enkeltpersoner, og det er altså bl.a. den kærlighed, Haydon forråder, og derfor bliver traumet så voldsomt; alle så op til ham og hans idealer, de kunne lide ham, fordi de følte, at han oprigtigt kunne lide dem. De ville ofre alt for ham. Og så var de bare brikker i det spil, som han til sidst alene levede og åndede for. Den oprindelige kærlighed til både land og andre mennesker er blevet til et ådsel, ædt

op af forræderiets maddiker. Og så forstår man, at det havde været bedre for Haydon, at han aldrig var blevet født.

Så hvad er læren? Den er, at hvis den kærlighed forsvinder, som rækker udover ens egen næsetip, og bevidstheden om, at djævelen findes og kan fare i en, så forsvinder også sansen for næsten, de mennesker, vi har ansvar for. Derfor er historien om Bill Haydon vigtig, for den udpensler forræderiets karakter på en måde, så vi for alvor forstår, hvor rædselsfuld Judas' gerning er; der er jo en grund til, at to af evangelierne lader djævelen fare i ham. Og når vi har indset det, så forstår vi også, hvor stor Guds kærlighed til os er. At der intet sandt fællesskab er uden ham.

At regeringen nu er ude i et åndeligt ærinde og vil have folkekirken til at fylde mere, så fællesskabet kan blomstre, er derfor dødsdømt projekt, og det bør det også være. For kun hvor Gud sætter rammerne ved sit ord og sin kærlighed, kan mennesker leve sammen, fordi

vi hos Gud bliver bevidste om, at det er synderes fællesskab. Evangeliet om den sidste nadver tømmer os for vore egne overdrevne forestillinger om os selv og vor egen fuldkommenhed. Og når vi således er tømt, kan vi lade os fylde af den kærlighed, der udgyder sig selv denne påske til syndernes forladelse, lade os fylde af håbet om, at også vi en dag skal drikke af vintræets frugt som ny vin af velsignelsens bæger sammen med Jesus Kristus, vor Herre og frelser.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen